

๘ ตรีกับสิ่งแวดล้อม

สตรีกับสิ่งแวดล้อม

ถ้าหากพูดถึงสิ่งแวดล้อมไม่ว่าที่ไหนในโลกคงจะหนีไม่พ้น ที่จะต้องพูดถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับสิ่งแวดล้อม ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงชนบทในภาคเกษตรกรรมที่มีความผูกพันเชื่อมโยงกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างแนบแน่นแยกกันไม่ออกจากบทบาท ภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ และกิจกรรมต่างๆ ของผู้หญิงที่มีต่อการดำรงชีวิตประจำวันของครอบครัวและชุมชน

●●● ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญต่อสมาชิกในครอบครัวและชุมชนของตนเองในฐานะที่เป็นผู้จัดการและใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการน้ำ เครื่องอุปโภคและบริโภค เพื่อสนองตอบความต้องการขั้นพื้นฐานของสมาชิกในครอบครัวในการดำรงชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ผู้หญิงในชนบทและชุมชน ยังเป็นแรงงานหลักในระบบการผลิตเพื่อยังชีพ ทำให้ผู้หญิงเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

●●● ภาระหน้าที่ดังกล่าวทำให้สตรีทั้งในเมืองและชนบทซึ่งเป็นสตรีส่วนใหญ่ของประเทศต้องหันมาพึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบอาชีพและนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง หรือสารเคมีในการทำเกษตรซึ่งทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง ทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอ ในขณะที่เดียวกันได้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม โดยไม่ได้คำนึงถึงการรักษาสภาพแวดล้อม ทำให้เกิดมลภาวะเป็นพิษส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของประชากรโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและสตรี ดังนั้น สตรีจึงควรได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน การตัดสินใจในการบริหาร การจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวทางการดำเนินงาน

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สตรีเข้าไปมีบทบาท มีส่วนร่วมในกิจกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมและกระบวนการตัดสินใจ ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งในระดับ ชุมชน สังคม และประเทศ

2. เสริมสร้างความรู้แก่สตรีในการจัดการกับสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า การสร้างสภาพแวดล้อม ของครอบครัวและชุมชน เพื่อเป็นฐานสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรี

3. ส่งเสริมการลดการใช้สารเคมี สารพิษ ทั้งใน ภาคเกษตร อุตสาหกรรม การบริการ การคมนาคม การตลาด การค้า ฯลฯ

4. ส่งเสริมให้สตรีรวมพลังกันเพื่อช่วยคุ้มครอง ผู้บริโภคและสนับสนุนให้ท้องถิ่น ชุมชนและประชาชน มีส่วนร่วมในการพิทักษ์และพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์การดำเนินงาน

1. รณรงค์ให้สตรีได้มีส่วนร่วมดำเนินโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ในเรื่องของการรักษาและพัฒนาสิ่งแวดล้อม

2. ให้มีการฝึกอบรมและกิจกรรมแก่เด็ก เยาวชน และสตรีเพื่อปลูกฝังทัศนคติและสร้างจิตสำนึกในการร่วมมือกัน รักษาสิ่งแวดล้อม การประหยัดพลังงานทั้งในบ้านและ ชุมชนตนเอง

3. ให้ความรู้ จัดฝึกอบรม และฝึกปฏิบัติด้านเทคนิค การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมแก่สตรี โดยเฉพาะแรงงานสตรี ในภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เพื่อให้รู้จักป้องกันตนเอง จากการใช้สารเคมี สารอันตรายต่าง ๆ อย่างถูกต้องปลอดภัย ทั้งในครอบครัว ชุมชน และสถานที่ทำงาน

4. กระตุ้นและสร้างความตระหนักให้สตรีและประชาชน ทั่วไปเลือกซื้อและบริโภคสินค้าที่ไม่ทำลายระบบนิเวศและ สิ่งแวดล้อม และรู้จักแปรรูปของที่ใช้แล้วกลับมาใช้ประโยชน์อีก เพื่อลดปริมาณขยะ

5. ร่วมมือกับองค์กรพัฒนาเอกชน ธุรกิจเอกชน และสื่อมวลชน ให้รณรงค์ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องในการ รักษาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาชุมชน แหล่งเสื่อมโทรม การ กำจัดขยะมูลฝอย ฯลฯ

6. ส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการวิจัยเพื่อ ใช้เป็นข้อมูลประเมินความเสื่อมโทรม และอันตรายจาก สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสตรี

**"วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีลึกลับ
ทำสิ่งแวดล้อมดี
สตรีก้าวไกล สังคมไทยพัฒนา "**

เมื่อพิจารณาสัดส่วนผู้หญิงในคณะกรรมการ /หน่วยงานระดับการตัดสินใจด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งมีหน้าที่เสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้หญิงเป็นคณะกรรมการจำนวนน้อยมากเช่น คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พบว่าเป็นผู้หญิงเพียง 2 คน ในขณะที่เป็นผู้ชายถึง 30 คน

●●● ผู้หญิงจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเนื่องจากผู้หญิงมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติมายาวนาน โดยเฉพาะผู้หญิงในชนบท ทั้งในฐานะผู้ใช้ประโยชน์ ผู้จัดการ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้ให้และถ่ายทอดความรู้ รวมทั้งผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อม การให้โอกาสผู้หญิงมีส่วนร่วมมากขึ้นเป็นการนำศักยภาพของผู้หญิงมาใช้ในการฟื้นฟูและรักษาสิ่งแวดล้อม

●●● การเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติจึงเป็นสิ่งสำคัญ ฉะนั้นการเห็นความสำคัญของผู้หญิงให้เข้าร่วมอบรมหลักสูตรต่างๆ ด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการด้านทรัพยากรจะทำให้ผู้หญิงใช้ความสามารถของตน และนำความรู้การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมาใช้กับสังคม รวมทั้งทำให้เกิดการบูรณาการกันเพื่อให้เกิดการร่วมคิด ร่วมทำเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนต่อไป

นอกจากนี้การวิเคราะห์นโยบายและโครงการที่มีมุมมองบทบาทหญิงชายจะช่วยให้การกำหนดนโยบาย มาตรการ แนวทางการดำเนินงานโครงการว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของทั้งผู้หญิงและผู้ชาย รวมถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งในทางบวกและทางลบที่มีต่อสตรีก็ควรจะได้รับพิจารณาอย่างจริงจังอีกด้วย

●●● จะเห็นได้ว่าผู้หญิงมีส่วนสำคัญมากต่อการดำรงอยู่ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอนาคต อันจะส่งผลถึงการพัฒนาเด็กและสังคมของประเทศด้วย แต่ที่ผ่านมาสถาการณ์ชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมที่ผู้หญิงต้องเผชิญ รวมทั้งไม่เข้าใจถึงความเสมอภาคหญิงชายที่เอื้อประโยชน์ต่อการใช้ประโยชน์ การจัดการและการพิทักษ์รักษาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โอกาสอันจำกัดของผู้หญิงที่จะเข้าถึงทักษะทางด้านวิชาการ ทรัพยากร ข้อมูล ข่าวสาร เป็นต้น

ถ้าหากผู้หญิงได้นำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการจัดการทรัพยากรและรักษาสิ่งแวดล้อมจะก่อให้เกิดประโยชน์ไม่เฉพาะแก่กลุ่มผู้หญิงเอง แต่ยังเป็นประโยชน์อย่างมากกับชุมชนและยังผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป